

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jiřiny Jislové a soudkyň JUDr. Zoji Dvořákové a Mgr. Aleny Jedličkové ve věci

žalobce: **Ing. Miloslav Ř.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem Mgr. Ing. Vlastimilem Němcem
sídlem Kadaňská 3550, Chomutov

proti

žalované: **ČR – Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, Praha 2

o zaplacení 30 000 000 Kč s příslušenstvím,

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 1. listopadu 2021, č. j. 46 C 217/2020-142,

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se v odvoláním napadeném zamítavém výroku II. ohledně částky 130 000 Kč s příslušenstvím **mění** tak, že žalovaná je povinna do 15 dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalobci 130 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % z této částky od 2. 12. 2020 do zaplacení, jinak se rozsudek v tomto výroku **potvrzuje**.

II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení před soudem I. stupně v částce

Shodu s prvopisem potvrzuje Vladimíra Kantorová.

32 523,82 Kč a náklady odvolacího řízení 10 949,29 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta Mgr. Ing. Vlastimila Němce.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 1. listopadu 2021, čj. 46 C 217/2020-142, Obvodní soud pro Prahu 2 (I.) uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 70 000 Kč s úrokem z prodlení 8,25 % ročně z této částky od 2. 12. 2020 do zaplacení, (II.) zamítl žalobu v požadavku na zaplacení další částky 29 930 000 Kč s příslušenstvím a (III.) uložil žalované povinnost nahradit žalobci náklady řízení 32 523,82 Kč.
2. Žalobce se domáhal přiznání částky 30 000 000 Kč (se zákonným úrokem z prodlení) jako náhrady nemajetkové újmy, již utrpěl v důsledku nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání (usnesení z 23. 5. 2013 a 21. 6. 2013), které skončilo právní mocí rozsudku, jímž byl žalobce obžaloby zproštěn (2. 12. 2019). Požadavek na finanční náhradu odůvodnil tím, že trestní stíhání probíhalo „na objednávku“, od počátku do něj bylo nezákonně zasahováno intervencemi na úrovni parlamentu a náměstků ministerstev, v přípravném řízení ze spisu mizely materiály, které žalobce k obraně založil; žalobce nebyl nikdy předtím trestně stíhán, posléze se však stal terčem zájmu sdělovacích prostředků, které nectily presumpci nevin, v důsledku postupu Policie a státního zastupitelství ztratil víru v právo a spravedlnost, obával se odsouzení, přestože se ničeho nedopustil, pomýšlel na sebevraždu v případě odsouzení, měl strach o budoucnost rodiny, stres se promítl v manželském soužití, strádal následky veřejné dehonestace. Žalovaná se žalobě bránila s tím, že se žalobci za vydání nezákonného rozhodnutí omluvila, což považuje za dostatečnou satisfakci.
3. Mezi účastníky nebylo sporu o tom, že v označeném trestním řízení došlo k vydání nezákonného rozhodnutí ve smyslu § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. Soud I. stupně provedl dokazování listinami, jimiž žalobce dokládal okolnosti trestního stíhání, jakož i výslechem žalobce a svědků k prokázání projevů nemajetkové újmy na straně žalobce, a dílčí skutková zjištění podávající se z provedených důkazů popsal v odůvodnění rozsudku. Vzal takto za prokázané, že žalobce v důsledku nezákonně vedeného trestního stíhání několik let strádal pocity beznaděje, byl nervózní, hádavý, trpěl nespavostí, uchýlil se k nadužívání alkoholu, pro případ odsouzení byl odhodlán k sebevraždě. Na základě zjištěného skutkového stavu soud I. stupně dospěl k závěru, že je dána odpovědnost státu za nemajetkovou újmu, kterou žalobce utrpěl, a že k jejímu odčinění nepostačuje jako satisfakce omluva, již se žalobci dostalo, takže je namíste poskytnout zadostiučinění ve finanční formě. Ke stanovení částky, jež by byla přiměřenou satisfakcí, poukázal na judikatorní závěry Nejvyššího soudu ČR i Ústavního soudu, podle nichž forma a příp. výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti a měla by být obecně předvídatelnou; toho může soudní praxe dosáhnout, jestliže bude přiznávat zadostiučinění takové, jaké již bylo poskytnuto v jiných obdobných případech. Provedl proto srovnání s několika soudními rozhodnutími týkajícími se zadostiučinění za nemajetkovou újmu poskytovaného ve srovnatelných případech, a dospěl k závěru o přiměřenosti satisfakce v případě žalobce částkou 70 000 Kč. V tomto rozsahu proto žalobě vyhověl a ve zbývajících částech ji zamítl, přičemž v zásadě (co do základu, když výše plnění záležela na úvaze soudu) úspěšnému žalobci přiznal plnou náhradu nákladů řízení.
4. Proti zamítavému výroku II. tohoto rozsudku podal žalobce včasné odvolání. Soudu I. stupně vytkl nedostatečné zohlednění významu zásahu nezákonného trestního stíhání do osobnostní sféry žalobce, trestně bezúhonného člověka, který byl bezbranným proti snaze orgánů činných v trestním řízení ve vykonstruovaném řízení odsoudit žalobce (a spoluobžalované) pro trestné činy, které nespáchali; byl ohrožen trestem odnětí svobody až na osm let a povinností k náhradě škody ve výši desítek miliónů Kč, jako zločinec medializován. Poukázal na názory Ústavního soudu

vyslovené v konkrétních (označených) rozhodnutích, zdůrazňující odpovědnost obecných soudů za stanovení satisfakce, která bude s ohledem na konkrétní okolnosti případu plnit kompenzační funkci. Zmínil také, že v současné době probíhá několik řízení, která jsou svou povahou velmi blízká případu žalobce, kdy stát v rámci sebereflexe vyplatil poškozeným vysoké částky 480 000 Kč (JUDr. G.) nebo 450 000 Kč (Ing. V.) a soudy přiznaly ještě další částky (520 000 Kč v případě JUDr. G. a 150 000 Kč v případě Ing. V.), příp. věc bývalé ministryně obrany JUDr. P., který byl dokonce provázen obdobnou praktikou znaleckého ústavu American Appraisal, jako tomu bylo v případě žalobce; tyto případy označil za srovnatelné s věcí žalobce, nikoli případy uváděné soudem I. stupně, který újmu způsobenou žalobci zjevně podcenil. Navrhl proto, aby odvolací soud změnil napadené rozhodnutí tak, že i v tomto rozsahu (29 930 000 Kč s přísl.) žalobě vyhověl, a požádal o náhradu nákladů odvolacího řízení.

5. Žalovaná ve vyjádření k odvolání žalobce poukázala na to, že akceptovala vyhovující výrok rozsudku, a přijala tak jako správné závěry soudu I. stupně týkající se stanovení satisfakce srovnáním s jinými obdobnými případy. Další požadavky žalobce považuje za nepřipadné, když požadovaná a zjevně neadekvátní výše náhrady celkem 30 milionů Kč se zcela vymyká rozhodovací praxi soudů. Zdůraznila odpovědnost znalce a znaleckého ústavu za podání objektivního znaleckého posudku, a poukázala na to, že nelze mít za prokázané, že trestní řízení bylo zmanipulováno, jestliže nebyl slyšen (k vyvrácení tohoto tvrzení) žalovanou navržený svědek kpt. B., který věc vyšetřoval. Odvolání proto považuje za nedůvodné.
6. Odvolací soud po zjištění, že odvolání je přípustné, bylo podáno osobou k tomu oprávněnou a včas, přezkoumal z podnětu odvolání a v jeho rozsahu napadený rozsudek, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, 212a o. s. ř.). Dospěl k závěru, že odvolání je co do základu opodstatněné (nikoli však v plném rozsahu požadavku).
7. Soud I. stupně učinil správná a úplná skutková zjištění týkající se odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí, jímž bylo zahájeno trestní stíhání žalobce, které skončilo jeho zproštěním obžaloby. Nepochybil ani přijetím závěru, že vyslovenou omluvu žalované nelze považovat za přiměřenou satisfakci, takže je nutno poskytnout zadostiučinění finanční. Principiálně správně také postupoval při stanovení výše této náhrady, avšak případy, které zvolil ke srovnání, nebyly pro tento účel vhodné, resp. nebyly jediné, které se ke srovnání nabízely, takže porovnání a na ně navazující úvaha o přiměřené satisfakci nebyly provedeny v dostatečném rozsahu. Při odvolacím jednání žalobce poukázal na to, že jednomu ze spoluobžalovaných byla již soudem přiznána náhrada v částce 150 000 Kč (80 000 Kč před soudem I. stupně a dalších 70 000 Kč zdejším soudem odvolacím), takže náhrada přiznaná žalobci by měla - podle zásady, že v obdobných věcech by neměly soudy rozhodovat zásadně odlišně – činit částku tomu odpovídající. Odvolací soud zopakoval a doplnil dokazování a dospěl k závěru, že je namíste náhradu přiznanou žalobci navýšit, jak bude dále vysvětleno.
8. Soud I. stupně v odůvodnění rozsudku (odst. 32) uvedl mezi porovnávanými rozhodnutími rozsudek téhož soudu sp. zn. 10 C 18/2020, jehož obsah však posléze opomenul předestřít. Odvolací soud tedy provedl důkaz tímto rozhodnutím, zjistil však, že se pro účel projednávané věci nehodí. Žalobce v uvedené věci byl sice nezákonně stíhán téměř stejně dlouho jako žalobce ve věci projednávané (6 let a 5 měsíců) pro podezření z trestné činnosti obdobného charakteru (porušení povinností při správě cizího majetku a pletichy při veřejné soutěži a dražbě) a také u něj byla nemajetková újma způsobená trestním stíháním ovlivněna skutečností, že žalobce žil v malém městě, i u něj měly také následky stresu jistý (i když nikoli zásadní) dopad do jeho osobního a rodinného života; nicméně s přiznanou částkou odškodnění 50 000 Kč se žalobce spokojil a odvolání nepodal, rozhodnutí soudu I. stupně tedy nebylo přezkoumáno odvolacím soudem,

přestože je zřejmé, že přiznaná částka odškodnění je spíše skromná. Toto rozhodnutí proto nelze považovat za relevantní pro úvahy o výši zadostiučinění v projednávané věci.

9. Případy zmíněné v odvolání žalobce – věc JUDr. G. a Ing. V. – lze jen v menší míře považovat za obdobné projednávané věci. Trestní stíhání obou jmenovaných osob sice trvalo téměř stejně dlouho jako u žalobce (6 let a 9 měsíců, 6 let a 8 měsíců), oba však byli stíháni za trestnou činnost jiného charakteru – zneužití pravomoci úřední osoby, jehož se měli dopustit v souvislosti s výkonem významných funkcí ve státním aparátu, jednalo se tedy o osoby veřejně známé, jejich věc byla masivně a opakovaně medializována, u obou došlo k významným zásahům do jejich osobní integrity ve sféře zdravotní, ale také rodinné a společenské, v případě prvního z nich také k zásadnímu následku ve sféře pracovní, když mu byl pozastaven výkon advokacie. Újma, kterou utrpěli, byla soudy vyhodnocena jako výrazně závažná a hluboká, zejména s ohledem na následky skutečně masivní medializace a s ní spojené dehonestace osob („známých tváří“), které byly posléze obžaloby zproštěny, v případě Ing. V. též z důvodu výrazných zdravotních následků, v případě JUDr. G. také s ohledem na další zásahy do jeho osobní integrity (sledování, odposlechy). Pro projednávanou věc lze tedy vyjít ze zjištění, že dopady trestního stíhání do osobnostní sféry výše jmenovaných dvou osob byly seznány výrazně závažnějšími, než je tomu v případě žalobce, jemuž by proto měla být přiznána jako finanční satisfakce částka přiměřeně nižší.
10. Pokud jde o žalobcem zmíněnou JUDr. P., žalobce žádné konkrétní rozhodnutí o jejím odškodnění neoznačil a odvolacímu soudu ex officio žádné známo není.
11. V průběhu řízení žalobce zmínil věc, jež byla vedena u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 304/2011, i té proto odvolací soud věnoval pozornost. V uvedené věci byla žalobkyni přiznána náhrada nemajetkové újmy za téměř 6 let trvající trestní stíhání (přesně: 5 let a 8 měsíců) pro trestný čin krivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku, v jehož průběhu byla žalobkyně dvakrát pravomocně odsouzena, než se dočkala osvobozujícího verdiktu. Zjištěno bylo, že v důsledku trestního stíhání trpěla zdravotními potížemi, trestní stíhání se projevilo narušením rodinných a příbuzenských vztahů, nejzávažnější důsledky však nesla žalobkyně v pracovní sféře, když v důsledku pravomocného odsouzení dvakrát musela zrušit a posléze obnovit chod advokátní kanceláře a těžce nesla následky dehonestace a ztráty důvěry v podmínkách malého města (xxx xxx). Za období po 26. 4. 2006 byla této žalobkyni přiznána finanční náhrada v částce 500 000 Kč.
12. Při úvahách o přiměřené výši zadostiučinění se s ohledem na podobné rysy nabízí porovnání s věcí projednávanou před Obvodním soudem pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 196/2015; jednalo se o náhradu nemajetkové újmy jako důsledku nezákonného rozhodnutí v případě 6 let a 7 měsíců trvajícího trestního stíhání žalobkyně, která se měla jako starostka obce dopustit trestných činů zpronevěry, porušování povinnosti při správě cizího majetku a zneužití pravomoci úřední osoby. Také tato osoba byla opakovaně (dvakrát) pravomocně odsouzena, než se dočkala zprošťujícího rozhodnutí, k němuž vedlo usnesení dovolacího soudu; její věc byla na regionální úrovni medializována, v souvislosti s trestním stíháním měla vážné zdravotní problémy (musela se léčit, byla hospitalizována), byly narušeny její rodinné a osobní vztahy. Přiznána jí byla satisfakce v částce 300 000 Kč.
13. Zjištění týkající se dopadů trestního stíhání žalobce do jeho osobnostní sféry popsal soud I. stupně v odůvodnění napadeného rozsudku, a odvolací soud považuje tento skutkový stav za zjištěný správně a úplným způsobem. Na rozdíl od případů výše popsaných žalobce netrpěl v souvislosti s trestním stíháním výraznými zdravotními problémy (s výjimkou zdůrazněné nespavosti, s níž se však víceméně dokázal vypořádat); byť trádal a stíhání nesl úkorně, nemusel v souvislosti s tím vyhledat lékařskou pomoc (to ani netvrdil, tím spíše neprokazoval). Neutrpěl výrazný zásah do

profesionálního života, když jeho pracovní a karierní život navzdory probíhajícímu stíhání pokračoval a pokračuje, aniž byl žalobce nucen z nastoupené dráhy sejít nebo ji přerušit, jak správně vysvětlil soud I. stupně. Významně neutrpěl ani rodinný život žalobce, kterého manželka podporovala a věřila mu a žalobce dokázal věc vysvětlit svým dospělým dětem, přičemž nezletilý syn zůstal stranou a nebylo zjištěno, že by byl nucen nést nějaké následky v souvislosti se stíháním otce. Medializace věci byla – jak zjistil soud I. stupně – v podstatě jednorázová v souvislosti se zahájením trestního stíhání skupiny manažerů (3. - 4. 7. 2013), posléze se týkala spíše jen firmy (xxx xxx), nikoli žalobce. Nedošlo ani k nepravomocnému odsouzení žalobce, který byl obžaloby zproštěn již při hlavním líčení před soudem I. stupně. Obecně lze tedy konstatovat, že dopady trestního stíhání do osobnostní sféry žalobce nebyly tak výrazné, jako tomu bylo ve výše zmíněných případech; přesto však přiznanou částku 70 000 Kč nepovažuje odvolací soud za satisfakci přiměřenou. Naopak má za to, že oproti finančnímu zadostiučinění, jak bylo přiznáno spoluobžalovanému Ing. F. (celkem 150 000 Kč) náleží žalobci odškodnění vyšší s ohledem na to, že jeho pocity beznaděje a ztráty víry ve spravedlnost logicky musely být podstatně silnější s ohledem na to, že žalobce byl osobou pověřenou za firmu spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, a jako takový k obraně své a spoluobžalovaných osob snášel a Policii předával důkazy, které svědčily v jejich prospěch, aby posléze zjistil, že se tyto ve spisu nenacházejí (později je předložil znovu přímo trestnímu soudu, který rozhodl o zproštění obžaloby). V případě žalobce proto považuje odvolací soud za přiměřenou částku satisfakce 200 000 Kč, v jejíž výši se promítají shora vyložené úvahy o intenzitě újem, které utrpěly shora zmiňované osoby, jejichž věc se ve větší či menší míře případu žalobce v hlavních rysech podobala.

14. Protože soud I. stupně již pravomocným vyhovujícím výrokem žalobci přiznal finanční zadostiučinění v částce 70 000 Kč, odvolací soud mu nyní částečnou změnou (§ 220 odst. 1 písm. b/ o.s.ř.) zamítavého výroku ohledně částky 130 000 Kč přiznal ještě satisfakci v této výši (do celkové částky 200 000 Kč, jak bylo vysvětleno). Stejně jako soud I. stupně přiznal k této jistině také zákonný úrok z prodlení od 2. 12. 2020 do zaplacení, když sporu nebylo o tom, že žalobce požádal o přiznání náhrady 1. 6. 2020 a žalovaná mu v šestiměsíční lhůtě k vyřízení požadavku ani později (v průběhu řízení) k uspokojení nároku nezaplatila ničeho, takže je od 2. 12. 2020 v prodlení. Pro plnění byla žalované (stejně jako před soudem I. stupně) v souladu s ust. § 160 odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř. stanovena 15denní lhůta, tj. lhůta delší než běžná zákonná třídní, a to s ohledem na technickoorganizační podmínky čerpání peněžních prostředků ze státního rozpočtu, jimiž se žalovaná jako organizační složka státu musí řídit.
15. S částečnou změnou napadeného rozsudku bylo povinností odvolacího soudu nově rozhodnout o nákladech řízení před soudem I. stupně a také o nákladech odvolacího řízení. Vzhledem k tomu, že projednávána byla věc, v níž rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu, se změnou napadeného rozsudku ohledně výše plnění na procesním úspěchu stran ničeho nemění. Náhrada nákladů řízení před soudem I. stupně byla proto přiznána ve stejné částce, jako tomu bylo v nákladovém výroku napadeného rozsudku, na jehož odůvodnění v odst. 39 lze pak odkázat. Na náhradě nákladů odvolacího řízení pak žalobci náleží celkem 10 949,29 Kč jako částka sestávající z odměny za dva úkony právní služby (sepis odvolání a účast při odvolacím jednání) po 3 100 Kč, k níž náleží paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč za každý úkon, dále náhrada cestovních výdajů za cestu advokáta z Chomutova do Prahy k odvolacímu jednání a zpět 1 649 Kč, náhrada za promeškaný čas na těchto cestách – 6 půlhodin po 100 Kč, tj. 600 Kč a částka 1 900,29 Kč odpovídající 21% DPH z odměny a náhrad. Podle § 149 odst. 1 o.s.ř. je žalovaná povinna náhradu nákladů řízení zaplatit žalobci k rukám jeho advokáta, stejně jako plnění podle meritorního rozhodnutí v patnáctidenní lhůtě respektující specifika nakládání s rozpočtovými prostředky státu.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně dovolání, které je přípustné jen tehdy, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Praha 3. května 2022

Mgr. Jiřina Jislová v. r.
předsedkyně senátu